

Звіт про наукову діяльність за 2013 рік

за період з 01.01.2013 року до 31.12.2013 року

1. Досягнення провідних наукових шкіл

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Колектив Інституту історії, етнології і археології Карпат під керівництвом професора Кугутяка М. В. працює над темою «Духовна культура стародавнього населення Карпат: скельно-печерні святилища, культові камені, петрогліфи». Її дослідженням займаються доц. Томенчук Б. П., старш. викл. Кочкін І. Т., доцент Паньків М.І., проф. Сіреджук П.С., асистент Гавадзин В. В. Колективом Інституту започатковано комплексні стаціонарні і розвідкові дослідження Карпатського регіону в адміністративних межах Івано-Франківської та Львівської областей. Проведено обстеження кам'яних старожитностей Українських Карпат, досліджено стародавні монастирі та городища області. У даний час Інститут веде роботу по реалізації Програми другого етапу історико-археологічних і етнографічних досліджень Карпатського регіону (Івано-Франківська область) на 2013 – 2015 роки «Старожитності Покуття». Ця Програма є логічним продовженням попередньої обласної програми «Етнокультурні процеси в Карпатському регіоні (Івано-Франківська область) на 2008 – 2011 роки» за № 515-20/2008, затвердженої 28 березня 2008 р. Мета Програми полягає у дослідженні складних етнокультурних процесів у Прикарпатському регіоні від найдавніших часів до сьогодення шляхом виявлення і вивчення старожитностей, збереження традиційної самобутності, що сприяє відновленню історичної пам'яті і популяризації етнокультурної спадщини населення Карпат.

У навчально-науковому Інституті історії, етнології і археології Карпат діє три відділи: історії, етнології і археології. Кожен відділ працює за кількома темами. Відділ археології займається дослідженням тем – «Транскарпатські шляхи в міграційних процесах і торгівельних зносинах (неоліт – середньовіччя)» (керівник – доц. Томенчук Б. П.). За звітний період: Проведено аналіз картографічного матеріалу по даній темі та опрацьовано відповідну наукову літературу.

- «Городища Гуцульщини» (керівник доц. Томенчук Б.П.) Продовжується дослідження Давнього Галича на території с. Шевченкове Галицького району, а також проводились археологічні розвідки Манявського Скиту (с. Манява Богородчанського району) на предмет виявлення стародавнього монастирського кладовища. Кочкін І.Т. керував роботами загону по дослідженню середньовічних замків Карпатської археологічної експедиції Прикарпатського національного університету та Інституту історії, етнології і археології Карпат (науковий керівник експедиції – проф. М.В.Кугутяк) спільно з Дочірнім підприємством «Культурна спадщина Прикарпаття» охоронної археологічної служби України Інституту археології НАНУ (директор підприємства Романець В.Ф.). Загін у липні 2013 р. здійснював розкопачні роботи на території Станіславської фортеці («Гетманські вали»).

- «Культові пам'ятки Українських Карпат» (кер. проф. Кугутяк М. В.) Науковою етнографічно-археологічною експедицією «Карпати-Дністер» проведено комплексне обстеження гірських районів Івано-Франківської області на предмет виявлення, опису, систематизації й каталогізації природних історико-культурних об'єктів, культових каменів, наскельних петрогліфів, скельно-печерних святилищ; написано серію статей по проблемі; проводяться дослідження стародавніх монастирів і городищ у Карпатському регіоні та на Покутті.

- «Стародавні виробничі комплекси Гуцульщини» (керівник старш. викл. Кочкін І. Т.). Продовжується робота по виявленню документів з даної проблематики в архівах України та Польщі. Здійснювалося картографування пам'яток.

Відділ етнології: - «Топонімія Гуцульщини як історичне джерело» (керівник – доц. Паньків М.І.). Проводиться збір польових матеріалів та їх обробка у Долинському, Рожнятівському, Тисменицькому, Галицькому, Снитинському, Городенківському і Тлумачькому районах Івано-Франківської області. - «Традиційна культура Гуцульщини» (керівник доц. Паньків М.І.). Опрацювання літератури Національної бібліотеки імені Василя Стефаника, Відділу Карпатознавства Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, Національної бібліотеки Республіки Польща, Бібліотеки Варшавського університету; написання статей та участь у наукових конференціях.

Відділ історії: - «Середньовічні оборонні комплекси Гуцульщини» (керівник проф. Сіреджук П.С.). Проведено пошук документів до історії фортифікації у південно-східних Карпатах та на території Покуття доби Середньовіччя. Проведено компаративні дослідження фортифікаційних споруд на основі співставлення словацького і угорського матеріалів.

За 2013 р. колективом навчально-наукового Інституту історії, етнології і археології Карпат видано перший том 3-три томного видання “Великий Скит у Карпатах” під назвою “Патерик Скитський. Синодик”. Дана праця містить тексти унікальних документів та матеріалів, рукописів, що зберігаються в Центральному державному історичному архіві України у м. Львові, Державному архіві Івано-Франківської області, Державному архіві Чернівецької області, Відділі рукописів Національної бібліотеки Республіки Румунія (м. Бухарест, Румунія), Відділі рукописів бібліотеки Ягелонського університету (м. Краків, Польща), Архіві давніх актів у м. Варшава (Польща), а також рукописи з Сучавського монастиря (Румунія), монастирів о. Афон (Греція). Монографія “Великий Скит у Карпатах” є одним з перших в сучасній українській історіографії фахових наукових видань з історії Скиту Манявського, історико-культурологічним і суспільно-значимим проектом загальнонаціональної ваги.

2. Аналіз даних про співробітництво з Національною академією наук та Академією педагогічних наук України.

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Співробітництво з Інститутом народознавства НАН України, Інститутом археології НАН України та Інститутом історії НАН України.

5. Інші форми наукової діяльності (робота спеціалізованих вчених, експертних рад, рецензування та опонування дисертацій тощо).

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Кугутяк М.В.: - голова спеціалізованої вченої ради К.20.051.05 -головний редактор Всеукраїнського наукового і культурно-просвітницького краєзнавчого часопису «Галичина». - головний редактор Вісника Прикарпатського університету, Серія «Історія». - головний редактор наукового збірника 'Карпати: Людина. Етнос. Цивілізація» - головний редактор наукового збірника «Студентські зошити» - голова вченої ради Інституту історії, етнології і археології Карпат.

Сіреджук П.С.: член спеціалізованої вченої ради К. 20.051.05

6. Аспірантура, докторантура, здобувачі

6.1. Захист дисертацій випускниками аспірантури і докторантури.

6.2. Аспірантура та докторантура

7. Публікації (поза держбюджетною, грантовою, госпдоговірною тематикою)

7.1. Монографії

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Великий Скит у Карпатах. У 3-х томах. Т.І. Патерик Скитський. Синодик / [за ред. М.Кугутяка]. - Івано-Франківськ-Львів : Манускрипт, 2013. - 680 с.	42.50
2	Паньків М. Текла кровця по Вкраїні (топоніми, легенди, перекази про татарські напади на Прикарпаття з середини XV - до початку XVII ст.) / Михайло Паньків. - Івано-Франківськ: Типовіт, 2013. - 200 с.	12.50

Вчені підрозділу видали **2 монографій** загальним обсягом 55 друк. арк.

7.2. Підручники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 підручників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.3. Навчальні посібники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 навчальних посібників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.4. Вісники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 вісників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.5. Збірники наукових праць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 збірників наукових праць** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.6. Інші наукові видання (навчально-методичні видання для внутрішнього використання, словники, переклади наукових праць, видані матеріали конференцій)

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Кугутяк М., Паньків М. Топоніміка як історичне джерело Тлумаччини.Тлумач: історія та сучасність.: Матеріали всеукраїнської науково - практичної конференції, присвяченої 800 - річчю заснування м. Тлумача / Упорядник А. А. Білас - Івано - Франківськ - Тлумач: Злагода, 2014. - С.69 - 76	0.70

2	Сіреджук П. Тлумачьке староство 1772 р. / Петро Сіреджук // Тлумач: історія та сучасність: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 800-річчю заснування м. Тлумача (м. Тлумач, 25 жовтня 2013 р.) / упорядник А.А.Білас. - Тлумач : Злагода, 2013. - С. 33-37.	0.30
3	Сіреджук П. Участь греко-католицького духовенства у громадському і культурному житті Космача над Пістинькою / Петро Сіреджук // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції 'Історичні постаті Греко-католицької Церкви та їх роль у культурно-просвітницькому й національному відродженні' (м. Коломия, 18 жовтня 2013 р.). - Коломия : Вік, 2013. - С. 152-160.	0.50

Вчені підрозділу видали **3 інших наукових видань** загальним обсягом 1.5 друк. арк.

7.7. Статей, опублікованих у наукових виданнях — 10 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Гавадзин В. Особливості весняної календарно-обрядової традиції Космача й околиць / Володимир Гавадзин // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - Івано-Франківськ, 2012. - Вип. 4. - С. 207 - 213.	0.40
2	Дмитрук І. Родинні звичаї і традиції гуцулів у етнографічних дослідженнях кінця XIX - першої половини XX ст. / Ірина Дмитрук // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - 2012. - Вип. 4. - С. 223-230.	0.40
3	Лисенко С., Макарович П., Кочкін І., Шклярєвський Є. Попередні результати досліджень курганного могильника Буківна у 2012 - 2012 рр. / Сергій Лисенко, Пшемислав Макарович, Ігор Кочкін, Євген Шклярєвський // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - Івано-Франківськ, 2012. - Вип. 4. - С. 103-129.	1.60
4	Паньків М. Топоніми, мікротопоніми, легенди як вияв етнокультурної пам'яті про татарсько-турецькі набіги на Прикарпаття (XV - XVII ст.) / Михайло Паньків // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - Івано-Франківськ, 2012. - Вип. 4. - С. 91-103.	0.80
5	Сіреджук П. Гуцульські хроніки: 1913 рік / Петро Сіреджук // Гражда. - 2013. - № 1 (33). - С. 28-31.	0.10
6	Сіреджук П. Інвентар Надвірної 28 червня 1717 р. / Петро Сіреджук // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Історія. - 2013. - Вип. 23-24. - С. 15-21.	0.40
7	Сіреджук П. Космач в історії Гуцульщини та України / Петро Сіреджук // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - Івано-Франківськ, 2012. - Вип. 4. - С. 21 - 48.	1.70
8	Сіреджук П. Тернопільська волость в 1697 р. / Петро Сіреджук // Мандрівець. - 2013. - № 35.	0.50
9	Татарські лихоліття на Тлумачині (II половина - поч. XV XVIII ст.) с. 18 -25	0.60
10	Томенчук Б. Історична топографія і фортифікація Ревнянського торгово-стратегічного центру на Прутському перехресті трансєвропейських шляхів / Богдан Томечук // Археологічні студії. - Київ - Чернівці, 2013. - № 6. - С. 235-243.	0.50

7.7.1. Статей з імпаکت-фактором, опублікованих у наукових виданнях — 0 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

7.8. Тези доповідей на конференціях — 0 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

8. Організація і проведення конференцій: стислий звіт про проведення конференцій на базі університету

Назва конференції	На базі якого закладу проведено	Термін; К-сть учасників (іногородніх)	Заклади, які брали участь
Християнство в Карпатах: до 1025-річчя хрещення України-Руси	Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника.	3.10.2013 р. 4.10.2013 р. 52(11)	Інститут археології НАН України; Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича; Львівський національний університет імені І. Франка; Івано-Франківський обласний краєзнавчий музей.

10. Матеріальна база підрозділу (обладнання, придбане за звітний період чи введене в дію на кінець звітнього року)

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Нове обладнання не закуповувалось

11. Пропозиції щодо вдосконалення організації наукової роботи в університеті

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Введення практики внутрішньоуніверситетських грантів; Налагодження та покращення зв'язків з іноземними фундаціями, вузами та науковими товариствами.

Директор/Декан

(П.П.)

підпис

дата